

SOVA

TROMJESEČNO GLASILO PROJEKTA
SUCCESS/USPJEH
Godina I, Broj 2
kolovoz-listopad 2005

Jelačićev trg 1/III, 51000 Rijeka
Tel: 051 / 331184, 842606
Fax. 051 / 212074
E-mail: eko-liburnia@ri.t-com.hr
www.eko-liburnia.hr

SUCCESS

**Projekt potpore sudjelovanju građana u
gradskom/općinskom planiranju i
odlučivanju u zaštiti okoliša**

TEMA DRUGOG BROJA - ZAŠTITA OKOLIŠA I PRIRODE

U prvom broju SOVE (svibanj-srpanj 2005) pisali smo i pokušali Vas informirati o **Konvenciji o pristupu informacijama, o sudjelovanju javnosti u odlučivanju i o pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša** poznatiju pod nazivom **Arhuška konvencija**. Do konca projekta SUCCESS izdat ćemo još pet tematskih brojeva biltena. **SOVA broj dva** (kolovoz-listopad 2005) se bavi pitanjima **zaštite okoliša i prirode**, a ostali brojevi:

- ♦ **SOVA br. 3** (studeni 2005. – siječanj 2006.) : zaštita voda, mora i otoka
- ♦ **SOVA br. 4** (veljača-travanj 2006.) : zaštita zraka
- ♦ **SOVA br. 5** (svibanj-srpanj 2006.) : zaštita tala
- ♦ **SOVA br. 6** (kolovoz-listopad 2006.) : zaštita biološke raznolikosti (biodiverziteta) + završno izvješće projekta – provedba Arhuške konvencije u odabranim gradovima/općinama Primorsko-goranske županije

Projekt SUCCESS sufinanciran je sredstvima Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj (Nacionalni program CARDS 2003)

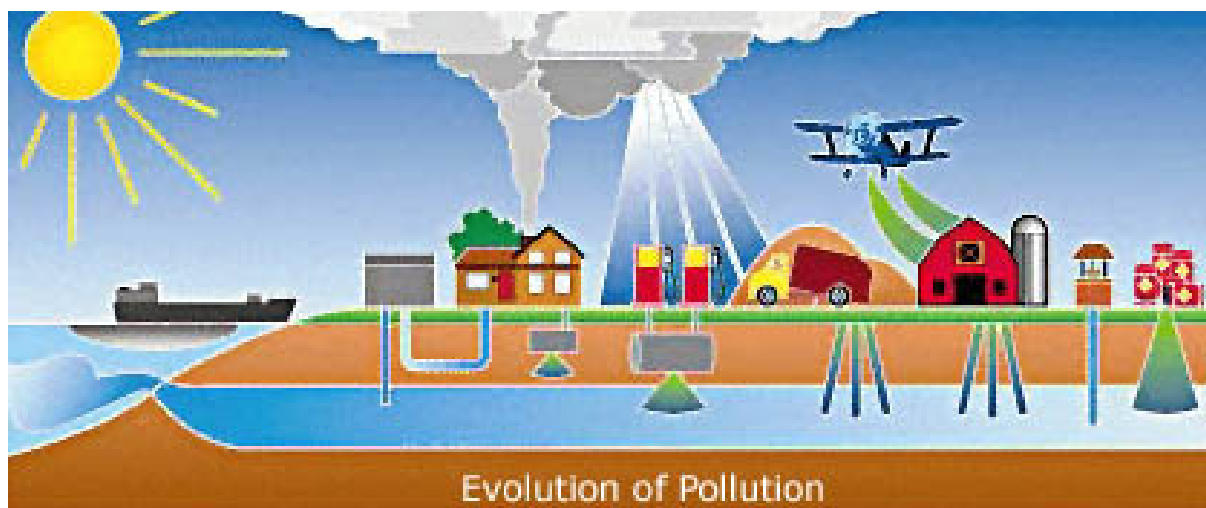

MISLI GLOBALNO!

1.1. ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVI RAZVOJ

Prirodni okoliš u kojem živimo (zrak, voda, zemljište, biljke, životinje, itd.) osigurava nam ostvarenje naših životnih potreba. Međutim, naše potrebe, životne navike i interesi, koje priroda neposredno ne može zadovoljiti, **neprestano rastu**. Stoga, oslanjajući se na prirodu, stvaramo nove elemente i oblikujemo svoj okoliš, različit od prirodnog.

Države u svojim zakonima pod pojmom okoliša najčešće smatraju prirodni okoliš. Definicija okoliša sadržana u hrvatskom Zakonu o zaštiti okoliša primjer je njegove šire zakonske definicije jer pored prirodnih elemenata okoliš obuhvaća i elemente stvorene ljudskom djelatnošću: "*Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek.*"

Prirodni okoliš ima ograničene resurse kojima je **nužna čovjekova zaštita**. Ugrožavanje prirode nije samo umanjivanje ljepote nekog krajolika, nego izravna prijetnja samom životu.

Spoznaja činjenice da odluke o okolišu koje donesemo danas mogu ograničiti ili u potpunosti onemogućiti preživljavanje živih sustava u budućnosti dovela je do oblikovanja pojma **održivog razvoja** (1986. godine u izvještaju Svjetske komisije Ujedinjenih naroda za okoliš i razvoj).

Morate učiti svoju djecu da je zemlja po kojoj hodaju pepeo naših djedova.

Tako će je oni naučiti poštivati, recite svojoj djeci da je Zemlja prepuna živih bića koja su nam srodna.

Učite svoju djecu ono što smo mi učili našu djecu, da je Zemlja naša majka. Što god zadesi Zemlju, zadesiti će i njene sinove. Ako ljudi pljuju po zemlji, oni pljuju po sebi samima.

To mi znamo. Zemlja ne pripada čovjeku, čovjek pripada Zemlji. To mi znamo. Sve stvari su povezane kao krv koja čini jednu obitelj. Sve stvari su povezane.

Što god zadesi Zemlju, zadesit će i njene sinove. Čovjek nije istkao mrežu života, on je tek jedna njena nit. Što god on čini mreži, čini to sam sebi.

**DIO SVJEDOČANSTVA POGLAVICE SEATTLEA
1854. godine**

Održivi razvoj je onaj koji zadovoljava potrebe sadašnjih generacija, a da istodobno ne onemogućuje buduće generacije da zadovolje svoje potrebe. Pitanje koje se postavlja, a koje izaziva brojne rasprave jest: u kojoj mjeri moramo poštivati buduće generacije živeći danas?

Mogući su sljedeći smjerovi razvoja:

1. daljnje ugrožavanje prirode i katastrofa planeta;
2. zaustavljanje agresije nad prirodom i održavanje postojećeg stanja;
3. smanjenje agresije nad prirodom uz istovremeno povećanje njene izdržljivosti.

**Samo treći smjer osigurava
budućnost života !**

Globalno povećanje temperature, poznato pod imenom "efekt staklenika" najozbiljniji je svjetski ekološki problem. Nastao je kao posljedica povećanih količina ugljičnog dioksida i drugih plinova koji zadržavaju toplinu u atmosferi. Povećane količine ugljičnog dioksida rezultat su izgaranja ugljikovodika, ugljena i prirodnih plinova, koji su najuobičajeniji izvori energije. Taj problem dodatno pogoršava uništenje šuma čime se smanjuje apsorpcija ugljičnog dioksida. Ukoliko ne prijeđemo na upotrebu alternativnih izvora energije, koja bi trebala biti popraćena programima očuvanja šuma i pošumljavanja, zbog globalnog zatopljenja do 2050. godine razina mora će se povećati između 20 cm do jedan metar i prouzročiti poplavljanje velikih dijelova obale, padaline, uragane, širenje bolesti...

1.2 HRVATSKI PRAVNI PROPISI ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE

U članku 3. hrvatskog Ustava propisano je da su sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, **očuvanje prirode i čovjekova okoliša**, vladavina prava i demokratski višestranački sustav **najviše vrednote ustavnog poretka** Republike Hrvatske i **temelj** za tumačenje Ustava.

Pojedine ekološke odredbe hrvatskog Ustava utvrđuju:

- pravo na zdrav život;
- obvezu države da osigura uvjete za zdrav okoliš;
- dužnost svakoga da, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećuje zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša;
- pružanje osobite zaštite svim stvarima i dobrima od osobitog ekološkog značenja, koji su od interesa za Hrvatsku (more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine);
- mogućnost ograničenja poduzetničkih sloboda i vlasničkih prava radi zaštite prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.

U pravnoj znanosti vodi se **rasprava o prirodi prava na zdrav okoliš** kao ljudskog prava. Trenutan prevladavajući stav je da se pravo na zdrav okoliš (kao i pravo na mir, pravo na razvoj, pravo na korištenje rezultata zajedničkog naslijeđa čovječanstva i pravo na komunikaciju) još uvijek smatra samo **deklaratornim** i **neobvezujućim**, što znači da se ne može postojećim pravnim mehanizmima isticati ni prema kome niti efikasno ostvariti odnosno zaštititi. Međutim, može se očekivati da će takav stav u budućnosti biti preispitan.

ZAKON O ZAŠTITI OKOLIŠA I DRUGI EKOLOŠKI ZAKONI

Hrvatska je donijela svoj prvi opći ekološki zakon – **Zakon o zaštiti okoliša** – 1994. godine, a kojeg je jednom izmijenila i dopunila 1999. godine. Njime je uredila:

I. **Opće odredbe** koje sadrže osnovne ciljeve Zakona, zakonske definicije određenih pojmova vezanih uz njega (npr. okoliš, opasnost za okoliš, onečišćavanje

okoliša, onečišćivač), kao i glavne aktere u provedbi zaštite okoliša [Sabor, Vlada, Ministarstvo i tijela državne uprave nadležna za obavljanje poslova zaštite okoliša, jedinice regionalne (područne) i lokalne samouprave, pravne osobe registrirane za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša te građani, kao pojedinci ili organizirani radi zaštite okoliša u društva, strukovne udruge i druge nevladine organizacije],

II. **Osnovna pravna i pravno obvezujuća načela** o zaštiti okoliša; za primjenjivače Zakona (državna tijela, tijela jedinica regionalne (područne) i lokalne samouprave) ta osnovna načela predstavljaju smjernice pri primjeni odnosno tumačenju Zakona i podzakonskih akata donesenih na temelju Zakona u situaciji kada u njihovim odredbama nema izravnog odgovora na stvarne probleme s kojima se primjenjivači Zakona susreću svakodnevno u praksi.

III. **Dokumenti o zaštiti okoliša:** Nacionalna strategija zaštite okoliša koju donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade; županijski, gradski i općinski programi zaštite okoliša za županije koje donose županijske skupštine i gradska odnosno općinska vijeća te izvješća o stanju okoliša.

IV. **Provođenje zaštite okoliša**, odnosno odredbe kojima se, između ostalog, uređuje i postupak procjene utjecaja određenog zahvata, građenja, obnove objekta i/ili obavljanja djelatnosti na okoliš, izrada i donošenje prostornih planova, praćenje stanja okoliša te osiguranje javnosti podataka o okolišu.

V. **Odgovornost za onečišćavanje okoliša;** zakonodavac je usvojio objektivnu (kauzalnu) odgovornost, što znači da onečišćivač za štetu odgovara na temelju činjenice da je šteta prouzročena, a pitanje njegove krivnje za štetu je pravno nebitno. Odgovornosti se može osloboditi ako dokaže da se šteta dogodila zbog više sile (vanjski događaj koji se nije mogao predvidjeti, izbjeći ili otkloniti npr. potres) ili da ju je netko drugi prouzročio.

VI. **Financiranje zaštite okoliša;** pored temeljnog pravila da onečišćivač snosi troškove nastale u vezi s onečišćavanjem okoliša, troškove sanacije i pravične naknade šteta, briga o zaštiti okoliša podijeljena je između središnje države (državni proračun) i jedinica područne i lokalne samouprave, što drugim riječima znači da ju financiraju porezni obveznici. Osiguranjem dodatnih sredstava za financiranje projekata, programa i sličnih aktivnosti u području zaštite okoliša bavi se (izvanproračunski) Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (www.fzoeu.hr) koji je osnovan 2004.

VII. **Nadzor nad provedbom zaštite okoliša** odnosno odredbe kojima se određuje koja državna tijela i na koji način provode nadzor nad primjenom odredbi Zakona o zaštiti okoliša i propisa donesenih na temelju njega.

VIII. Kaznene odredbe kojima se propisuju novčane kazne za povrede Zakona.

Pored Zakona o zaštiti okoliša, u skupinu ekoloških zakona, odnosno zakona kojima je osnovni predmet uređenja zaštita okoliša, spadaju i: **Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti zraka** te pojedinačni zakoni kojima se uređuju pojedini prirodni izvori (primjerice **zakoni o proglašenju parkova prirode i nacionalnih parkova**). Zaštita pojedinih rijetkih ili biljnih i životinjskih vrsta se, najčešće, određuje podzakonskim propisima. U ekološke zakone spadaju i zakoni kojima se uređuju pitanja opasnih tvari, kemikalija, otpadaka, zaštite od buke, ionizirajućeg zračenja itd.

Postoje i **zakoni koji**, premda nisu primarno ekološki, **sadrže i ekološke norme**. Tu spadaju zakoni o prostornom uređenju i planiranju prostora, kao i zakoni kojima se uređuje gospodarstvo, promet, kvaliteta života i zdravlja ljudi te zaštita različitih dobara. Zbog nedostatka kvalificiranih stručnjaka i pravnika za područje zaštite okoliša, prilikom stvaranja i usvajanja zakona koji nisu primarno ekološki može doći do toga da se u njima vodi vrlo malo brige o pitanjima zaštite okoliša.

Međunarodni izvori pravni pravila – običaji i konvencije (ugovori)

Međunarodno pravo zaštite okoliša sustavno se razvija tek u novije vrijeme, nakon **Konferencije Ujedinjenih naroda o čovjekovom okolišu** održane 1972. godine, iako su se prvi međunarodni ugovori o zaštiti okoliša sklapali već u XIX. stoljeću. Ti ugovori odnosili su se na zaštitu međunarodnih rijeka i uređenju ribolova u njima te očuvanje ugroženih vrsta. Događaji poput otkrića atomske energije i njezine razornosti, neželjenih djelovanja DDT-a i ostalih vrsta pesticida na zdravlje ljudi ili okoliš te nezgoda tankera s katastrofalnim posljedicama za morski okoliš, ukazali su na činjenicu da je za očuvanje života prijeko potrebno plansko i koordinirano djelovanje država na međunarodnoj razini.

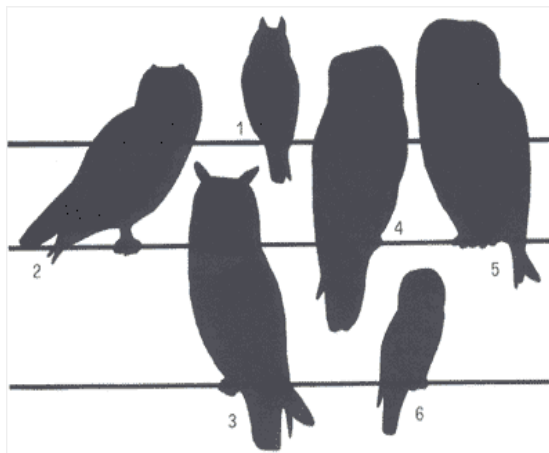

Uobičajena praksa država pri stvaranju međunarodnog prava je da se prvo u obliku preporuka i smjernica stvaraju dokumenti koji ne sadrže obvezujuća pravna pravila, već osnovne ciljeve i vodeća načela koji će s vremenom, kad sazru uvjeti odnosno kad se ispituju sve posljedice koje bi imalo njihovo ispunjavanje, biti usvojeni u obliku međunarodnih ugovora koje moraju poštivati njihove države-potpisnice.

Naposljetku, kad dovoljno sazrije svijest o obvezatnosti ponašanja na određeni način, pravna pravila sadržana u međunarodnim ugovorima postaju međunarodno običajno pravo obvezujuće i za one države koje nisu njihove potpisnice. Trenutno postoje **dva opća pravna pravila** koja su obvezatna za sve države svijeta: **zabrana državama prekograničnog onečišćenja okoliša** (to pravilo će biti prekršeno i samom činjenicom da država nije poduzela odgovarajuće preventivne mjere bez obzira je li štetni događaj nastupio ili ne) i **obveza država da surađuju u zaštiti okoliša**.

Međunarodni sud Ujedinjenih naroda nadležan za rješavanje sporova između država je u jednoj svojoj presudi iz 1969. godine izrekao da su "stranke...dužne započeti pregovore s ciljem da postignu sporazum, a ne samo da obave formalni postupak pregovora...; one su se dužne ponašati tako da pregovori budu smisleni, što neće biti slučaj ako bilo koja od njih ustrajava na svojim vlastitim stajalištima, a da ne razmišlja o njihovoj promjeni."

Hrvatska je potvrdila sve važnije međunarodne ugovore u području zaštite okoliša, čime su oni postali dio njenog unutarnjega pravnog poretka, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Međutim postoje i oni koji tek čekaju ratifikaciju (potvrdu) Hrvatskog sabora (primjerice Arhuška konvencija). Uzrok tome su brojne promjene koje povlači za sobom obveza poštivanja međunarodnih ugovora. Potrebno je izdvojiti znatna financijska sredstva i pokrenuti velike administrativno-institucionalne promjene na koje nisu svi spremni.

1.3 NACIONALNA STRATEGIJA ZAŠTITE OKOLIŠA I NACIONALNI PLAN DJELOVANJA NA OKOLIŠ

NACIONALNU STRATEGIJU ZAŠTITE OKOLIŠA donio je Hrvatski sabor 25. siječnja 2002. godine (NN br. 46 od 29. travnja 2002.). Ovaj dokument nastao je u okviru projekta strategije razvitka Hrvatska u 21. stoljeću kao jedan od 19 tematskih dokumenata izradu kojih je koordinirao Ured za strategiju razvitka Republike Hrvatske.

NACIONALNI PLAN DJELOVANJA ZA OKOLIŠ (NEAP) objavljen je temeljem zaključka Vlade Republike Hrvatske od 22. studenoga 2001. godine (NN br. 46 od 29. travnja 2002.). Ovaj dokument izrađen je u suradnji Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja i Svjetske banke kroz projekt Razrada politike zaštite okoliša i osposobljavanje upravljačkih sustava iz 1999.godine. Na osnovi NEAP-a izrađen je Plan prioriternih aktivnosti (PAP) koji sadrži prioritne projekte koji mogu biti predstavljeni međunarodnim financijskim institucijama za potencijalno financiranje (Donatorska konferencija, Zagreb, 25-26. rujna 2001. godine).

Izvor: <http://www.mzopu.hr/default.aspx?id=4606>

Daljnji izvori za istraživanje:

<http://www.vlada.hr/Default.asp?ru=20&sid=&jezik=1>

<http://www.mzopu.hr/default.aspx?ID=4231&Lang=Eng>

1.4 MEĐUNARODNA SURADNJA NA ODRŽIVOM RAZVOJU

Od 1999. godine Primorsko-goranska županija (PGŽ) je članicom **Europske kampanje za održive gradove i mjesta**. Članicom Kampanje postala je potpisujući **Povelju iz Aalborga**, tj. prihvaćajući skup načela održivosti koja su osnova na kojima gradovi i regije potpisnici Povelje planiraju i provode svoj održivi razvoj. Održivi razvoj tako je postao dugoročnim razvojnim opredjeljenjem Županije.

Za uspješniji rad na svom održivom razvoju Primorsko-goranska županija je uspostavila suradnju s jednom od najjačih globalnih organizacija koje rade na razvijanju procesa održivosti na lokalnim razinama - ICLEI-em. ICLEI (Lokalne vlasti za održivost u Europi) ima svoje središte u Friburgu i trening centar. Kao punopravna članica ICLEI-a PGŽ ima pravo uključiti se u sve njihove projekte i programe suradnje, koristiti njihove priručnike i publikacije iz različitih područja održivosti te koristiti usluge njihovog trening centra.

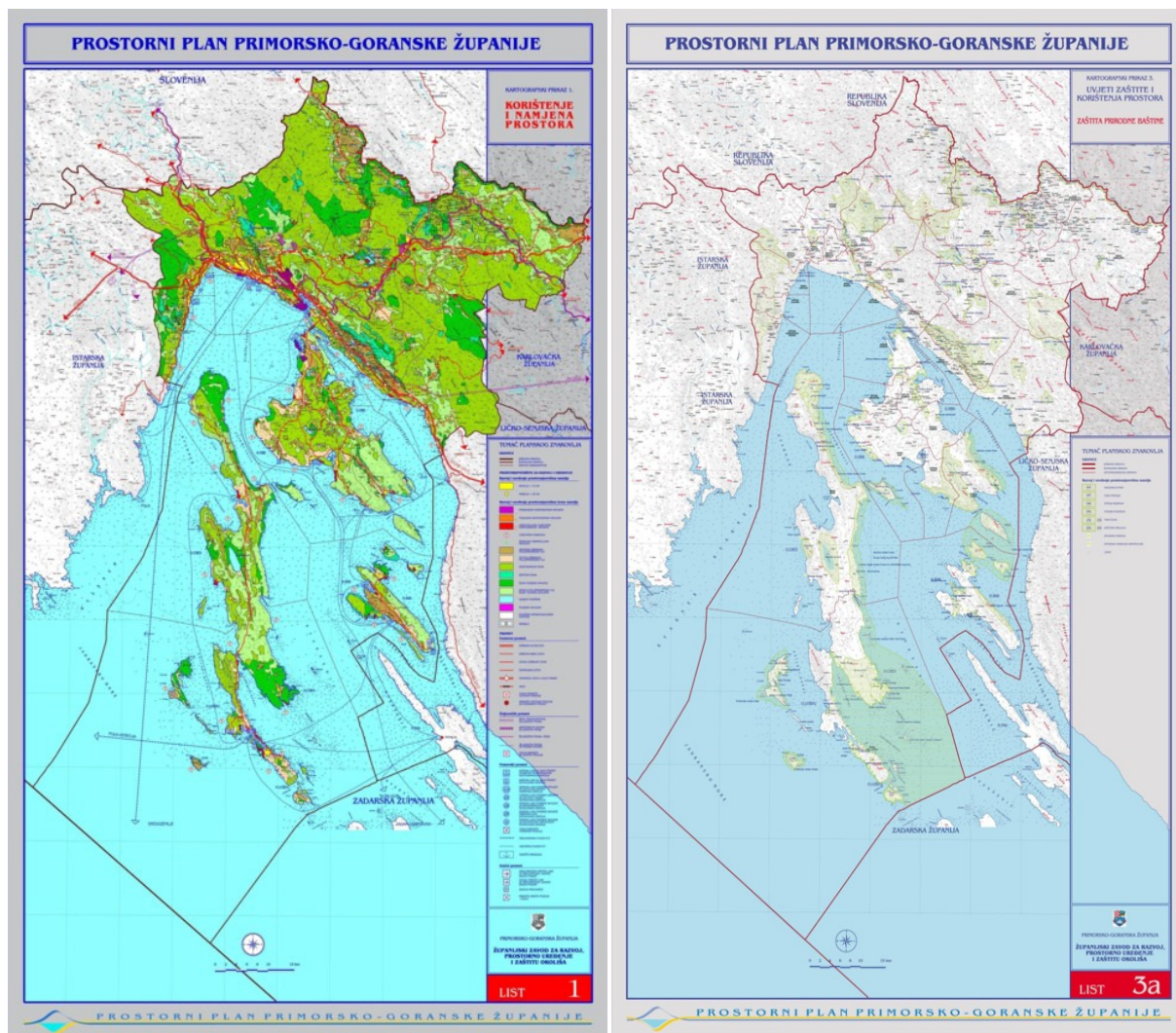

Ova posljednja mogućnost uskoro će postati vrlo bitna jer u Hrvatskoj nema institucije niti obrazovne ustanove koja bi se bavila osposobljavanjem ljudi za koordiniranje i facilitiranje procesa održivog razvoja na lokalnoj razini ili neke druge specifične aktivnosti iz domene održivosti.

Izvor: Županijski zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje PGŽ,
Međunarodna suradnja na održivom razvoju, www.zavod.pgz.hr

ICLEI: <http://www.iclei.org/>

DJELUJ LOKALNO!

LOKALNA AGENDA 21

- ◆ Što su "Agenda 21" i "Zelena agenda"?
 - ◆ Zelena agenda u Hrvatskoj

Na **Skupu na vrhu o Zemlji** (*The Earth Summit*), održanom u Rio de Janeiru u lipnju 1992. godine, čelnici država i vlada, nevladinih organizacija, sindikata i drugih subjekata založili su se za suradnju na polju naše zajedničke budućnosti. Svi nazočni su zajednički usvojili plan djelovanja za okoliš, nazvan **AGENDA 21** (Program za 21 stoljeće), a koji je zasnovan na konceptu održivog razvoja i međugeneracijske jednakosti.

Agenda 21 objašnjava kako **razvoj učiniti društveno, gospodarski i ekološki održivim**. Da bi se to moglo postići, potrebno je uključiti sve čimbenike društva, kako bi se razmotrila vlastita odgovornost u svezi s pitanjima okoliša i razvoja. Stoga su u program Agende 21 diljem svijeta uključene vlade, poslovni ljudi, sindikati, znanstvenici, lokalne samouprave, autohtono stanovništvo, žene, mladež, djeca, nevladine organizacije i svi ostali relevantni čimbenici koji djeluju u pojedinoj lokalnoj sredini.

Kako bi se postigao održivi razvoj, **zaštita okoliša mora postati sastavnim dijelom razvojnog procesa** te se ne može i ne smije razmatrati odvojeno od njega. U Agendi 21 opisane su tehnologije i tehnike koje treba razviti kako bi se zadovoljile potrebe ljudi uz pažljivo gospodarenje prirodnim izvorima. Agenda 21 nudi mogućnost suzbijanja degradacije tla, zraka i vode, očuvanje šuma i raznolikosti živih vrsta, uspostavu zaštićenih dijelova prirode, osiguravanje bolje zaštite i upravljanje ekosustavima, iskorištavanje obnovljivih izvora energije, održivu poljoprivredu. Sve je to moguće postići kako u gradskim, tako i u ruralnim sredinama.

Kao segment Agende 21, **ZELENA AGENDA** analizira upravo okoliš pod kojim podrazumijevamo: zrak, tlo, vodu, more, klimu, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja, te kulturnu baštinu koju je stvorio čovjek.

ZELENA AGENDA je dokument po kojemu se pojedina općina ili grad treba razvijati uvažavajući okoliš kao temelj razvoja. Pitanja zaštite okoliša najbolje se mogu rješavati **uz sudjelovanje svih zainteresiranih građana**. Da bi građani postali zainteresirani potrebno im je pružiti informacije kao nužan preduvjet odgovornom sudjelovanju.

Lokalne vlasti moraju odigrati ključnu ulogu u ostvarivanju održivog razvoja, kao i aktivno sudjelovati u izradi lokalnih i zelenih agendi u svojim općinama i gradovima. Rio je obvezao vlade, tj. općine i gradove da do konca 1996. godine u suradnji sa svojim stanovnicima moraju donijeti lokalne Agende 21. U Hrvatskoj se to na žalost nije dogodilo (**lokalnu agendu donijela je jedino općina Omišalj**). Ali nikada nije kasno... Prvi koraci su već napravljeni !!!

Od ukupno **22 hrvatska potpisnika** Povelje europskih gradova i mjesta o održivosti (2004), poznatije pod nazivom **Olborška povelja**, njih **15 je iz Primorsko-goranske županije**: već spomenuta Županija te četrnaest gradova i općina (abecednim redom): Brod Moravice, Crikvenica, Čabar, Čavle, Delnice, Fužine, Kastav, Kostrena, Lokve, Lovran, Omišalj, Rijeka, Skrad i Vrbovsko. Olboršku povelju usvojili su sudionici Europske konferencije o održivim gradovima i mjestima održanoj 27. svibnja 1994. godine u Aalborgu, Danska.

Gradovi i općine koji su povelju već potpisali **moгу se obratiti udruzi Eko Liburnia** i projektu SUCCESS kako bi nastavili s procesom donošenja i provedbe vlastite **Lokalne agende 21**, kao i oni gradovi/općine koji to do sada nisu učinili.

JADRANSKA AGENDA 21

"Jadranska ljetna škola" Skupštine europskih regija

Opatija, 10. rujna 2002.

Mi,

predstavnicima: nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti i samouprave, međunarodnih organizacija i ustanova, nevladinih organizacija, sveučilišnih i školskih ustanova, gospodarstva, uslužnih djelatnosti te drugih društvenih i interesnih skupina stanovnika šireg jadranskog prostora i Grčke (zemlje partnera sa susjednog, Jonskog mora),

ohrabreni porukama Svjetske konferencije o održivom razvoju u Johannesburgu i dosadašnjim naporima organizacija koje u sklopu UN-a i EU-a djeluju na području Mediterana, te potaknuti procesima jačanja odgovornosti regija u provođenju održivog razvoja, koje smo naglasili i tijekom rada ove "Jadranske ljetne škole",

prihvaćamo inicijativu suorganizatora Škole, - Primorsko-goranske, Istarske i Dubrovačko-neretvanske županije te regije Friuli-Venezia Giulia - da se uspostavi stalna suradnička mreža pod nazivom "Jadranska Agenda 21".

Nadalje, izražavamo spremnost da prilagodimo svoj način življenja ograničenjima koja imaju ekosustavi Jadranskog mora i njegova priobalja u pogledu podnošenja ljudskog djelovanja, kako bi budućim generacijama ove prostore sačuvali barem jednako lijepim, biološki i kulturno raznolikim kao što smo ga mi naslijedili od svojih predaka. Svjesni smo da možemo uspjeti u očuvanju jadranskog prostora samo ako udružimo napore, uskladimo djelovanje i trajno surađujemo u poticanju i provođenju održivog razvoja. Stoga, pristajemo:

- da kao jadranske regije i naselja, koji žive s Jadranom i od njega, preuzmemo odgovornost za njegovo očuvanje, osmišljavajući, dogovarajući se i provodeći razvoj zasnovan na načelima održivosti, te pozivajući i sve druge aktere na lokalnoj razini da svoje djelovanje usklade s istim načelima;
- da dokumenti iz Rija, dopunjeni novim poticajima iz Johannesburga, budu okosnica našeg bavljenja održivim razvojem;
- da slijedimo i nadograđujemo politiku održivog razvoja Europske Unije i njenog Šestog okvirnog programa za okoliš (6th EAP), doprinoseći tako ubrzanju integracijskih procesa na jugoistoku Europe i očuvanju okoliša ukupnog prostora europskog kontinenta;
- da se uključimo u europsku mrežu suradnje na području održivog razvoja, kojom koordinira Europska kampanja za održive gradove i mjesta;

- da jačanjem svoje međusobne suradnje i razumijevanja doprinesemo mirnom razvoju i stabilnosti jugoistoka Europe;
- da učimo od svih postojećih mreža suradnje, inicijativa i programa vezanih za održivi razvoj Mediterana, da s njima uspostavimo suradnju i nadograđujemo njihova postignuća;
- da u svoj rad ugradimo mehanizme i kulturu transnacionalnog i međusektorskog pristupa u rješavanju važnijih problema Jadrana i Mediterana.

Zajednički ćemo izraditi viziju jadranskog prostora kakvog želimo stvoriti za buduća pokoljenja, te dokument "Jadranska Agenda 21" kojim ćemo pobliže isplanirati put, odrediti ciljeve i preuzeti konkretne obveze za postizanje naše vizije.

Definiranje nužnih promjena koje će usmjeravati na održivi razvoj dogovarat će se za sve sektore koji imaju značajniji upliv na funkcioniranje jadranskog prostora, kao što su , na primjer:

- Prostorno planiranje u funkciji održivosti
- Podizanje svijesti javnosti o temama održivosti te doživotna izobrazba
- Turizam - ekološka i socijalna ograničenja
- Zaštita okoliša, prirode i kulturno povijesnog nasljeđa
- Ribolov - limiti izlova i uzgoja
- Poljoprivreda - očuvanje autohtonih sorti, poticanje organske poljoprivrede
- Voda - očuvanje resursa pitke vode i zaštita mora od onečišćenja
- Otpad - fokusiranje na sprečavanje nastajanja i ponovnu uporabu
- Promet - orijentacija na održive prometne sustave, kao i na uspostavu takve kontrole i režima plovidbe Jadranom koji će rizike njegovog onečišćenja od morskog prometa svesti na minimum
- Energija - orijentacija na obnovljive izvore i energetska samodostatnost
- Industrija - poticanje čistije proizvodnje i stvaranja "simbioza" (umrežavanja suradnje više gospodarskih i drugih subjekata s ciljem da se što efikasnije iskorištavaju raspoloživi resursi)

Uspostavit ćemo sustav za praćenje napredovanja procesa održivog razvoja na Jadranu te za praćenje realizacije preuzetih obveza i zadatka, kako bismo na vrijeme mogli detektirati nepovoljne trendove i pojačati naše napore tamo gdje je najpotrebnije. Osnovu tog sustava činit će jedinstveni indikatori održivosti, uz pomoć kojih se prate procesi održivosti diljem Europe, no za specifične potrebe jadranskog prostora lista indikatora će biti proširena.

U Opatiji, 10. rujna 2002.

Izvor: Primorsko-goranska županija: www.pgz.hr

TREBAMO LI ARHUŠKU KONVENCIJU?

Vrlo loš hrvatski pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš

(primjer slučaja Družba Adria)

Slučaj Družba Adria je na dramatični način ukazao na vrlo loš hrvatski Pravilnik o postupku procjene utjecaja na okoliš. U dijelu koji se odnosi na mogućnosti sudjelovanja javnosti, odredbe našeg Pravilnika daleko zaostaju za procedurom procjene utjecaja na okoliš zemalja Europske unije odnosno njihovim visokim standardima uključivanja građana u proces donošenja odluka. Radi usporedbe, Bugarska, Srbija i Rumunjska svoje su zakonodavstvo po pitanju procjene utjecaja na okoliš projekata, planova i programa već uskladile s europskim.

Prema europskim normama, zainteresirana se javnost konzultira još u idejnoj fazi nekog projekta a nakon toga kontinuirano tijekom cijele procedure. U slučaju Družba Adria ne samo da građane nitko prije potpisivanja sporazuma nije pitao za mišljenje o projektu, nego ni gotovo 3 godine nakon potpisivanja spornog sporazuma o podršci, javnost službeno nikada nije bila uključena u postupak procjene utjecaja na okoliš. Europska pravila, dakle, predviđaju rano uključivanje javnosti u proceduru procjene utjecaja na okoliš, što investitoru može uštedjeti vrijeme ali i velike svote novca. Ukoliko već za vrijeme predstavljanja ideje nekog projekta javnost iskaže veliko protivljenje, projekt se zaustavlja. Cilj ranog uključivanja, kao i kontinuiranog sudjelovanja u proceduri, je stvaranje preduvjeta da bi javnost mogla značajno utjecati na ishod procjene utjecaja na okoliš. Tako je to u Europi i drugim zemljama koje su usvojile njihovu demokratsku proceduru.

A kako to izgleda kod nas? Da je Komisija dala pozitivno mišljenje na Studiju utjecaja na okoliš projekta Družba Adria, javnost bi imala 21 dan da svoje pisane primjedbe na studiju. Praksa je dokazala da su mogućnost utjecaja javnosti na konačnu odluku u tako kasnoj fazi gotovo nepostojeće. Hrvatski Pravilnik ne predviđa pro-aktivno informiranje javnosti, ne predviđa dijalog sa zainteresiranom ili ugroženom javnošću, ne omogućava aktivno sudjelovanje, ne zna za "rano uključivanje", odnosno ne daje joj mogućnost da zaista utječe na donošenje odluka. Pravilnik ima i drugih slabosti; može ga, na primjer, odlukom mijenjati ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Tako je u 30. listopada 2004., samo dan nakon što je imenovalo članove Komisije za procjenu Studije utjecaja na okoliš projekta Družba Adria, MZOPUG donijelo Izmjene i dopune pravilnika o procjeni utjecaja na okoliš, poznatije kao "Janafovi amandmani".

Izmjenama je omogućeno proglašavanje dijelova studija utjecaja na okoliš **državnom ili vojnom tajnom** tj. njihovo izuzimanje iz javnog uvida. Tim je skandaloznim činom omogućeno proglašavanje dijelova SUO Družba Adria državnom ili vojnom tajnom i javnosti onemogućen uvid u dokumente za koje je iskazan veliki interes. Izmjenama je omogućeno i da se procjena utjecaja na okoliš ne treba više raditi za rekonstrukcije naftovoda (i plinovoda) premda se radi o potencijalno vrlo rizičnim objektima. MZOPUG je Janafu izašlo u susret i tako što je na tri mjeseca obustavilo postupak procjene, iako hrvatski Pravilnik ne predviđa takvu mogućnost, dajući mu više vremena za doradu manjkave studije.

Ovaj slučaj je dokazao da javnost ima veliku snagu. No, **moraju li građani ići protiv sustava da bi ostvarili opravdani zahtjev za boljom kvalitetom života?** Ne, to njihovo pravo i potreba moraju biti ugrađeni u hrvatske zakone.

Tek što je završila priča s lošom studijom utjecaja na okoliš projekta Družba Adria, najavljena je nova Janafova prijetnja dopreme ruske nafte u Jadran. Ukoliko je pokaže istinitost tvrdnje o podmuklom Janafovom planu da mimo volje javnosti ipak realizira taj projekt, morat će računati na još snažniji otpor javnosti nego do sad.

Autorica: Dušica Radojčić

Izvor: www.ekologija.hr;

Slobodna komunikacijska platforma okolišnog civilnog društva

A sjećate li se kako i kada je sve počelo?

U ZAGREBU POTPISAN SPORAZUM O POTPORI PROJEKTU DRUŽBA - ADRIA

Visoki predstavnici Hrvatske, Rusije, Bjelorusije, Ukrajine, Slovačke i Mađarske potpisali su u Zagrebu Sporazum o potpori projektu povezivanja naftovoda Družba-Adria koji prolazi kroz tih šest zemalja.

U ime **hrvatske Vlade** Sporazum je potpisao ministar gospodarstva Ljubo Jurčić, a supotpisali su ga zamjenik ministra energetike Ruske Federacije Vladimir Stanjev, zamjenik državnog tajnika Ukrajine Jurij Anatolijevič Bojko, zamjenik predsjednika državnoga bjeloruskog naftovoda i kemijskog koncerna Belneftekhim Sergej Mihajlovič Mišin, zamjenik državnog tajnika mađarskog ministarstva gospodarstva i transporta Gyorgy Hatvani te državni tajnik slovačkog ministarstva gospodarstva Laszlo Pomothy. Sporazum o suradnji na projektu Družba - Adria, kojim se povezuju ta dva **3.200 kilometara duga naftovoda** koja spajaju ruski grad Samaru i tankersku luku i terminal Omišalj, iznimno je **važan za hrvatsko gospodarstvo**, rekao je uoči potpisivanja predsjednik Vlade Ivica Račan.

Naftovodi Družba i Adria spojeni su u mađarskom gradu Szazhalombatti i već su sada u mogućnosti dopremiti naftu iz Rusije do Siska. Na Hrvatskoj je, među ostalim, da omogućiti transport nafte od Omišlja do Siska, u što će biti uloženo oko 20 milijuna američkih dolara, a sve bi trebalo biti dovršeno u roku godine dana, najavio je ministar gospodarstva Ljubo Jurčić.

Projekt Družba - Adria, osim što ekonomski povezuje zemlje koje su uključene u njega, važan je i za njihovu politiku i sigurnost jer su **u projekt uključeni i Sjedinjene Američke Države te EU**, rečeno je na svečanosti potpisivanja sporazuma. Sudionici, osobito s hrvatske strane, **naglasili su prioritetnom zaštitu okoliša**. Tako je premijer Račan najavio da će Hrvatska predložiti svojevrsni međunarodni ugovor zemalja Jadranskog mora kojim će se osigurati zaštita okoliša, posebice mora.

Izvor: HRT, 16. prosinca 2002.

PREDSJEDNIK MESIĆ RAZGOVARAO S PREDSTAVNICIMA SUDIONIKA PROJEKTA DRUŽBA-ADRIA

Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić sastao se u vili Prekrižje s državnim dužnosnicima i predstavnicima transportnih i naftnih kompanija zemalja sudionica Projekta integracije naftovoda Družba i Adria uoči sutrašnjeg potpisivanja sporazuma o međusobnoj suradnji.

Predsjednik Mesić izjavio je da su razgovarali o projektu koji ne samo da je sigurno **jedan od najvažnijih u ovom desetljeću**, nego će utjecati i na znatno dulje razdoblje. On ne samo da stvarno povezuje zemlje koje su potpisnice tog sporazuma, nego je i određena simbolika koja povezuje velik prostor, ali i upućuje na to da se Europa mora udruživati i da samo takva može biti partner Americi, Japanu, Kini i Indiji, rekao je predsjednik Mesić. Dodao je da je bilo riječi i o tome što taj projekt znači u poslovnom smislu.

Predsjednica Uprave JANAF-a Vesna Trnokop-Tanta dodala je da je hrvatska strana obećala da će ostvariti dogovorenu investiciju do početka 2004., kada se mogu očekivati prve količine iz prve faze od **ukupno pet milijuna tona ruske nafte** koja bi trebala stići u omišaljsku naftnu luku.

Glavna luka za prekrcaj nafte toga naftnog europskog koridora bit će omišaljska luka na otoku Krku, koja je uz terminal u naftnom sustavu JANAF-a. Provedbom Projekta Družba-Adria, koji će početi godine 2004., u prvoj će se fazi promet u omišaljskoj luci povećati za 20 tankera na godinu, čime će se ukupni promet povećati na 80 tankera na godinu. Prema JANAF-ovim podacima, i to će povećanje još biti manje nego do godine 1991., kada je ostvaren promet od 104 tankera na godinu. Projektirani kapacitet naftovoda je 34 milijuna tona na godinu, a u prvoj fazi Projekta Družba-Adria naftovodom će se transportirati od 10 do 12 milijuna tona ako se na planiranih pet milijuna tona doda i opskrba sadašnjih korisnika.

Izvor: HRT, 15. prosinca 2002.

Usljedio je organizirani otpor civilnog sektora!

VIŠKA DEKLARACIJA

Mi, građani Republike Hrvatske, organizirani u ekološke i strukovne udruge i pokrete, pozivajući se na svoje Ustavom zajamčeno pravo na zdrav okoliš i uočavajući da je Jadran najveća sačuvana vrijednost Republike Hrvatske, obavezujemo se da ćemo permanentno raditi i surađivati na promociji održivog razvoja kao jedinog prihvatljivog načina svih gospodarskih aktivnosti na Jadranu.

Također **prihvaćamo obavezu** sprečavanja realizacije svakog projekta koji može ugroziti Jadran te nepovratno narušiti prirodnu ravnotežu. U ovom trenutku uočavamo kao najopasniji projekt «Družba Adria» te stoga pokrećemo akciju

ZAUSTAVIMO DRUŽBU – OČUVAJMO ADRIU!

Također, **odričemo pravo** izvršnoj vlasti na svim razinama (lokalnoj, županijskoj i državnoj) da bez referenduma pokrene ili podržava realizaciju projekata koji mogu ugroziti život ljudi na Jadranu.

- ⇒ Zelena akcija, Zagreb
- ⇒ Zelena Istra, Pula
- ⇒ Eko Kvarner, Krk
- ⇒ Sunce, Split
- ⇒ Dupinov san, Zagreb
- ⇒ Otoče volim te, Vis
- ⇒ Barbarinac, Vranjic

Otok Vis, Komiža, 05. prosinca 2004.

A znate li kako je (za sada) završilo ?

Pobjeda u bitci za zaštitu Jadrana

Eko Kvarner» smatra da je jučerašnja odluka Komisije presudna pobjeda u višegodišnjoj bitci za zaštitu Jadrana i gospodarstva RH od štetnih utjecaja eventualne realizacije Sporazuma «Družba Adria».

«Ipak, treba upozoriti da to nije i formalni kraj pokušaja realizacije tog sramotnog Sporazuma, jer je prema članku 10. Sporazuma predviđeno da se "Svaka od stranaka može...povući iz ovog Sporazuma davanjem pisane obavijesti o svojoj namjeri povlačenja iz ovog Sporazuma Depozitaru najmanje 12 mjeseci prije povlačenja." U članku 8. Sporazuma navodi se da "Depozitar ovog Sporazuma je Vlada Republike Mađarske."

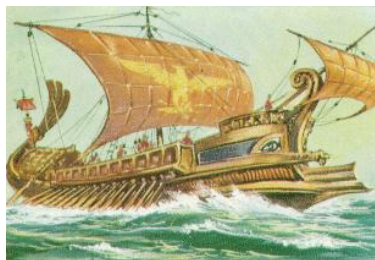
IZ tog razloga sve će aktivnosti udruge u sljedećem razdoblju biti usmjerene prema **pokretanju formalne procedure za istup RH iz tog Sporazuma**. Kao prvi korak već je danas predsjedniku Hrvatskog sabora g. Vladimiru Šeksu upućena predstavka u kojoj se traži da se na sljedećoj sjednici Sabora omogući glasovanje o već raspravljenoj točki "Prijedlog Zaključka Hrvatskoga sabora o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma o suradnji na provedbi Projekta integracije naftovoda "Družba" i "Adria", o čemu Sabor do sada nije glasovao zbog čekanja kraja ocjenjivanja Studije utjecaja na okoliš od strane Komisije.

Smatramo da je uz negativno ocjenjivanje Studije neophodno da i Sabor RH donese odluku o odbacivanju tog Sporazuma te da se tako olakša konačno donošenje odluke Vladi RH koja bi se zbog odbacivanja Sporazuma mogla naći pod međunarodnim pritiskom. Udruga "Eko Kvarner" smatra da je neophodno pozitivnu društvenu energiju koja se je oslobodila tijekom višegodišnje kampanje protiv "Družbe Adrie" usmjeriti prema proaktivnim projektima za zaštitu Jadrana.

Za „Eko Kvarner“, Nenad Prpić, glasnogovornik, 27. listopada 2005.

Izvor: Eko Kvarner, www.ekokvarner.hr

PLOVIDBA LIBURNE

PREGLED PROJEKATA UDRUGE

U prvom broju SOVE dali smo pregled projekata udruge **EKO LIBURNIA** provedenih u ovom stoljeću. U ovome broju želimo Vas ukratko informirati o tomu na čemu osim **SUCCESS**-a mi u ovome trenutku **DJELUJEMO LOKALNO**.

Projekt uvođenja i provedbe modela održivog ruralnog razvoja u Primorsko-goranskoj županiji temeljenog na certificiranom "zelenom" poduzetništvu

Cilj projekta **REGINA** je stvoriti **vlastiti model održivog razvoja** putem formiranja pouzdanog **sustava savjetodavne potpore** certificiranim "zelenim" poduzetnicima (ekološka poljoprivreda i proizvodnja hrane, eko-turizam, eko-agriturizam, održivo šumarstvo i ekološka prerada drveta, ekološka kozmetika, učinkovita uporaba energije i korištenje obnovljivih izvora energije, itd.) u ruralnim područjima tri agroekološke podregije Primorsko-goranske županije (Gorski kotar, primorje i otoci).

Projektني cilj bit će ostvaren osnivanjem i probnim radom **šest poduzetničkih info-točaka** vezanih na RRA-u PORIN. **Ciljne projektne skupine** su:

- 15 odabranih gradova/općina u Primorsko-goranskoj županiji u kojima će biti izvršeno ispitivanje poduzetničkog potencijala i razvijena sustavna politika razvoja "zelenih" malih i srednjih poduzeća (MSP);
- 6 odabranih gradova/općina u Primorsko-goranskoj županiji u kojima će biti otvorene opremljene poduzetničke info-točke; i
- 75 poduzetnika koji će ostvariti projektnu potporu kroz: stručnu i poslovnu obuku, pomoć pri izradi poslovnog plana, osiguranje adekvatnog stručnog nadzora i certifikacije proizvoda i usluga (tržišta Hrvatske, EU, SAD i Japana) te pristup povoljnim kreditima.

Projekt je direktno povezan s EU Interreg IIIB CADSES projektom SIMOCA (2003-2006) i EuropeAid/REC projektom SuDNet (2004-2005) i bit će realiziran u suradnji s talijanskim partnerima na temelju najboljih EU praksi "zelenog" poduzetništva.

Glavne aktivnosti REGINE su:

- Javno predstavljanje projekta svim potencijalnim dionicima – obavljeno u Rijeci u veljači i travnju 2005;
- Izrada projektne baze podataka (stanovništvo, trenutna razina ekonomskog razvoja, postojeće djelatnosti, klima, flora i fauna, kulturno i prirodno naslijeđe, strategije razvoja i sl.) – travanj/rujan 2005;
- Kontakt s 35 gradova/općina PGŽ (projektни upitnik) – srpanj/rujan 2005;
- Priprema programa radionica o održivom razvoju – srpanj/rujan 2005;
- Odabir 15 projektnih gradova/općina (5 po podregiji) – listopad 2005;
- **Provedba 3 podregionalne stručne radionice o održivom razvoju (Skrad/Gorski kotar, Rijeka/primorje, Krk/otoci) – listopad 2005;**
- Provedba 15 gradskih/općinskih stručnih radionica o održivom razvoju – studeni 2005/travanj 2006;
- Ispitivanje poduzetničkog potencijala lokalnih stanovnika zainteresiranih za poduzetništvo u 15 odabranih gradova/općina - studeni 2005/travanj 2006;
- Odabir 75 poduzetnika – korisnika projektnih usluga – travanj/svibanj 2006;
- Jednotjedno studijsko putovanje za šest odabranih poduzetnika u Italiju – svibanj/lipanj 2006;
- Savjetodavne usluge projektnog tima u izradi poslovnih planova odabranih poduzetnika – travanj/kolovoz 2006;
- Odabir 6 lokacija budućih PORIN-ovih info-točaka (2 po podregiji) - rujan 2006;
- Priprema programa radionica za voditelje info-točaka – rujan/listopad 2006;
- Radionica za voditelje info-točaka - studeni 2006;
- Probni rad info-točaka - prosinac 2006/ožujak 2007; te
- Završno izvješće i predstavljanje Projekta - ožujak 2007.

Projekt su zajednički osmislile Regionalna razvojna agencija (RRA) PORIN Rijeka i udruga Eko Liburnia i provode ga u dvogodišnjem razdoblju od travnja 2005. godine do ožujka 2007. godine.

Najveći dio troškova provedbe projekta sufinanciran je sredstvima **Delegacije Europske komisije u Hrvatskoj** putem Nacionalnog programa CARDS 2003 (70%).

Grad Rijeka sufinancira provedbu projekta s 17,5%, a preostalih 12,5% sredstava osigurat će se iz proračuna ostalih zainteresiranih gradova/općina iz Primorsko-goranske županije.

	<p>Setting up and Implementation of sustainable and Multifunctional rural development model based on Organic Competitive Agriculture</p>
<h2>Izrada i provedba održivog i multifunkcionalnog modela ruralnog razvoja temeljenog na ekološkoj poljoprivredi</h2>	
<p>EU INTERREG III B CADSES projekt SIMOCA dugogodišnji je transnacionalni i kooperativni projekt (siječanj 2003– ožujak 2006) kojega zajednički provodi deset institucija iz: Italije (6 partnera iz regija Apulija, Marche i Abruzzo), Grčke (otok Kreta), Poljske, Slovačke i Hrvatske. Osnovni cilj programa je definiranje nove strategije održivog i multifunkcionalnog ruralnog razvoja temeljenog na razvoju ekološke poljoprivrede u sedam odabranih europskih regija, među kojima je i Primorsko-goranska županija, za što je na projektu zadužen hrvatski partner – udruga Eko Liburnia u suradnji s Regionalnom razvojnom agencijom PORIN iz Rijeke.</p>	
<p>Program je osmišljen i provodi se kroz pet radnih paketa (RP):</p> <ul style="list-style-type: none">⇒ RP1: Izrada zajedničke transnacionalne baze podataka i permanentnog sustava komunikacije i umrežavanja ekološki osjetljivih regija putem multifunkcionalnog modela ruralnog razvoja temeljenog na ekološkoj poljoprivredi.⇒ RP2: Elaboriranje modela najbolje prakse u proizvodnji s ciljem primjene multifunkcionalnog modela ruralnog razvoja temeljenog na ekološkoj poljoprivredi u odabranim europskim regijama.⇒ RP3: Provedba odabranog modela najbolje prakse u odabranim pilot-područjima.⇒ RP4: Uspostava i vrednovanje transnacionalne strategije održivog i multifunkcionalnog ruralnog razvoja⇒ RP5: Obuka na izgradnji kapaciteta, kreiranja stava javnog mnijenja o održivom razvoju i diseminacija projektnih rezultata putem inovativnih tehnologija.	

Tijekom razdoblja od siječnja 2003. do listopada 2005. sudionici na projektu su bili obučeni održavanjem:

- ♦ četiri projektne transnacionalne stručne radionice (Italija, lipanj 2003; Hrvatska, srpanj 2003; Slovačka, travanj 2004; i Poljska, rujan 2005.);
- ♦ jednotjedne obuke o vođenju projektnog dokumentacijskog centra po SEBINA metodologiji (Italija, veljača 2004);
- ♦ četiri jednotjedne stručne obuke o izradi modela multifunkcionalnog održivog ruralnog razvoja (Italija/Grčka, srpanj 2004); te
- ♦ dvije jednotjedne stručne obuke namijenjene provedbi osmišljenog modela u praksi (Grčka/Italija, rujan 2004).

U razdoblju od listopada 2004 - ožujka 2006. godine Eko Liburnia bi kao hrvatski partner na projektu trebala završiti svoj dio praktične provedbe projekta, što uključuje:

- izradu detaljne socio-ekonomske, okolišne i poljoprivredne **analize Primorsko-goranske županije** na engleskom jeziku prema temeljnim vodiljama SIMOCA modela koji je u skladu s novom Općom poljoprivrednom politikom Europske unije, a razvili su ga za potrebe projekta znanstvenici Sveučilišta u Bariju i Anconi;
- u suradnji s regionalnom razvojnom agencijom PORIN i Primorsko-goranskom županijom pokrenuti hrvatski dio zajedničkog projektnog **dokumentacijskog centra** na Internetu (forum);
- aktivno sudjelovati na posljednje **dvije projektne stručne radionice** (Grčka i Italija, 2006) tijekom kojih će se izraditi završni projektni dokumenti i izvješće koje će biti dostavljeno Europskoj komisiji i nadležnim nacionalnim institucijama (za Hrvatsku je to Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija).

Ukupan trošak provedbe projekta SIMOCA u Hrvatskoj u njegovom ukupnom trajanju od 39 mjeseci iznosi cca 45.000,00 €, od čega je **Eko Liburnia planirano iz vlastitih izvora osigurala 25.000,00 €**. Putem javnih natječaja za financiranje projekata udruga u 2005. godini (i) **Primorsko-goranske županije** (prijavljeno 30. rujna 2004. godine) i (ii) **Ministarstva kulture** (prijavljeno 15. rujna 2004. godine), Eko Liburnia je tražila pokrivanje preostalih 20.000,00 € (50% iz državnog, a 50% iz županijskog proračuna). U listopadu 2005. godine **JOŠ UVIJEK NEMAMO NJIHOV ODGOVOR** hoće li SIMOCA biti sufinancirana ili ne. Zbog toga **stoji provedba aktivnosti** na izradi županijske analize i pokretanja dokumentacijskog centra. U međuvremenu, očekujući odgovor naših potencijalnih sponzora, više o projektu možete saznati na www.simoca.org.

SuDNet
- Mreža za
održivi razvoj

EKO LIBURNIA RIJEKA, HRVATSKA
&
EKO-AGRO OHRID, MAKEDONIJA
&
EKOPOT TUZLA, BOSNA I HERCEGOVINA

Formulacija nove zajedničke strategije lokalnog održivog razvoja (lokalne Agende 21) putem umrežavanja i razmjene iskustava između NVO-a i ostalih dionika održivog razvoja iz različitih zemalja s naglaskom na razvoj "zelenog" poduzetništva

Projekt "SuDNet - Mreža za održivi razvoj" u razdoblju od srpnja 2004. do rujna 2005. godine zajednički su provodile tri NVO-e: vodeći partner EKO LIBURNIA (HR); EKO-AGRO OHRID (MK); i EKOPOT (BIH). SuDNet je uveo novu metodologiju održivog lokalnog razvoja putem promocije i razvoja ekološki i društveno prihvatljivih ekonomskih aktivnosti u nekoliko gradova/općina unutar tri odabrane Projektne regije: (1) Rijeka u Primorsko-goranskoj županiji (HR) ; (2) Ohrid u južnoj Makedoniji (MK); te (3) Gradačac i Kladanj u Tuzlanskom kantonu (BiH).

Temeljni cilj Projekta bio je razviti **zajednički koncept održivog razvoja** koji će biti implementiran unutar tri sudjelujuće regije uz početak minimalno tri procesa **lokalne Agende 21** u odabranim gradovima/općinama.

Specifični ciljevi bili su:

- ✦ Stvoriti **svijest o načelima održivog razvoja** među stanovništvom, dužnosnicima i potencijalnim dionicima u tri Projektne regije.
- ✦ Započeti s **procesom partnerstva i umrežavanja** među NVO-ma i ostalim dionicima održivog razvoja iz tri zemlje što će dovesti do boljeg razumijevanja i buduće suradnje jednom kada se Projekt završi.
- ✦ **Promocija načela i tehnika** ekološki i društveno prihvatljivih ekonomskih aktivnosti (eko-turizam, ekološka proizvodnja hrane, korištenje obnovljivih izvora energije, itd.) kroz odabir, obuku i potporu postojećim i novim "zelenim" poduzetnicima.
- ✦ Formulirati i promovirati nacionalne standarde **eko-agriturizma** temeljenih na postojećim AIAB standardima (Italija).

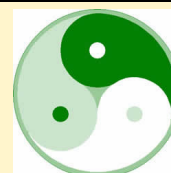
+

+

=

SuDNet je bio finansijski podržan od strane Europe Aid Ureda za suradnju Europske Komisije putem REC-ovog Regionalnog Programa suradnje za održivi razvoj zapadnog Balkana u odnosu od 34.991,00 €.

Projektne aktivnosti

- Preliminarne aktivnosti (srpanj-rujan 2004)
- Prva projektna radionica (održivi razvoj, lokalna Agenda 21, certificirano "zeleno" poduzetništvo) – Ohrid, MK – domaćin Eko-Agro (listopad 2004)
- Prateće aktivnosti prve radionice - održavanje šest lokalnih radionica i projektna anketa u tri zemlje (studeni 2004 – lipanj 2005)
- Prva projektna evaluacija (ožujak 2005)
- Druga projektna radionica (malo i srednje "zeleno" poduzetništvo, potporne službe, izrada poslovnih planova) – Crikvenica, HR – domaćin Eko Liburnia u suradnji s RRA PORIN (travanj 2005)
- Prateće aktivnosti druga radionice - stručna potpora "zelenim" poduzetnicima (svibanj – srpanj 2005)
- Druga projektna evaluacija (kolovoz 2005)
- Treća projektna radionica (završno predstavljanje projekta, započet proces Lokalnih agendi 21) – Tuzla, BiH – domaćin Ekopot (rujan 2005)

Eko Liburnia je kao vodeći partner bila zadužena za **koordinaciju i administraciju** cijelog Projekta, kao i za sve Projektne aktivnosti koje se odvijaju u Hrvatskoj. Provedbu projekta u Hrvatskoj sufinancirao je **Grad Rijeka, Odjel gradske uprave za poduzetništvo** u iznosu od 20.000,00 kuna.

Rezultati

- ✦ Četiri procesa **lokalne Agende 21** uspješno započeta uz uključenje dionika prema načelima održivog razvoja (prvi puta u MK i BiH).
- ✦ Standardi **eko-agriturizma** prevedeni s talijanskog na hrvatski i makedonski, preformulirani od strane Projekta i predstavljeni relevantnim regionalnim/nacionalnim institucijama s ciljem službenog prihvatanja i provedbe.
- ✦ Devet "**zelenih**" **poslovnih planova** od Projekta identificiranih poduzetnika dovršen za potencijalno financiranje i predstavljen tijekom treće radionice u Tuzli.
- ✦ **SuDNet mreža** u tri zemlje osnovana s ciljem nastavka Projektne aktivnosti nakon rujna 2005. godine (trinaest sudionika).
- ✦ **Transfer znanja i iskustava** od Eko Liburnie do Eko-Agro Ohrida i Ekopota uspješno dovršen (osam obučeni djelatnika).

**Večernji
list**

Vrt

19.10.2005

Mr. sc. Ranko Tadić, predsjednik Eko Liburnije uz čakovečki ekosajam

Ekološka poljoprivreda i u nas ima tržište

Autor **Ivica Žišković**

Ekološka poljoprivreda i ekološka proizvodnja hrane mit ili realnost? Bila je to jedna od najintragantnijih tema na čakovečkom Međunarodnom sajmu ekologije i zdrave prehrane. O njoj je govorio mr. sc. Ranko Tadić, diplomirani inženjer agronomije dugo i duboko u ekopoljoprivredi. Svoje životno ekološko usmjerenje počeo je, kaže, "službeno" provoditi prije desetak godina, kad je u Rijeci osnovana udruga Eko Liburnija, kojoj je predsjednik i danas.

Odmah je postala članicom Međunarodne federacije pokreta ekološke poljoprivrede IFOAM. U Rijeci je donedavno bilo tajništvo njezine regionalne organizacije za Sredozemlje, kojoj je Tadić šest godina bio predsjednikom. Uz to je i tehnički voditelj nadzora u tvrtki Agri Bio Cert, koja se bavi stručnim nadzorom i certifikacijom. Neosporno idealan sugovornik o ekološkoj poljoprivredi. Čemu, dakle, dvojba: mit ili stvarnost, pitamo?

Još do nedavno ekološka poljoprivreda bila je marginalna. No na zahtjev potrošača, poslije brojnih afera s hranom, potkraj devedesetih godina potražnja za ekološkim proizvodima počela je rasti. Veliki trgovački lanci najednom su počeli tražiti sve veće količine takve robe. Prema podacima Svjetske trgovinske organizacije, samo ove godine vrijednost tržišta ekohrane i pića u svijetu je oko 30 milijardi USD. No kako ekološka poljoprivreda po svojim načelima upućuje farmere da izbjegavaju nabavu umjetnih gnojiva i zaštitnih sredstava, očito se stalo na žulj nekim velikim kompanijama, pa se smišljenom kampanjom željelo preplašiti potrošače da ne kupuju ekoproizvode.

S tom se namjerom širi mit da se i ekopoljoprivreda služi pesticidima, da nije dokazano kako je ekohrana zdravija od konvencionalne, ili da bi, kad bi se sva hrana ekološki proizvodila, svijet ostao gladan, jer ga samo ekološka poljoprivreda sa svojim prinosima ne može prehraniti.

Kako opovrgavati tu mitologiju? pitamo. Argumentima kaže mr. sc. Ranko Tadić. Ekološka je hrana realnost, a ne mit. Najbolju potvrdu tome daje specijalizirana organizacija UN-a za hranu i poljoprivredu FAO. Na skupu ministara poljoprivrede 2000. u Portu FAO je zaključio da će se poljoprivreda u ovom stoljeću razvijati u tri smjera. Jedan je nastavak konvencionalne poljoprivrede s prelaskom na integriranu proizvodnju, uza strogu ograničenu uporabu kemijskih sredstava. Drugi je smjer, što je vrlo važno, ekološka poljoprivreda, a treći poljoprivreda uz uporabu genetički preinačenih organizama. Nitko ozbiljan u svijetu više o ekološkoj poljoprivredi ne govori kao o nekakvu marginalnu hobiju. Ona postaje tržišna, potražnja je sve veća i tu Hrvatska, uključi li se na vrijeme, može podijeliti svoj dio kolača u procesu europskih integracija ističe Tadić. U našoj se zemlji broj obradivih površina pod ekološkom proizvodnjom hrane zasad još mjeri

promilima. Tadić navodi primjer Švicarske već sa 13, Austrije sa 11, Italije sa 8, te Slovenije sa četiri posto, koja je po tome na 10. mjestu u svijetu! Naši susjedi pod ekoproizvodnjom imaju već 22.000 ha, a mi oko 3.500 ha. Sve to pokazuje da je i u Hrvatskoj moguće, a i nužno ubrzanje rasta ekološke proizvodnje.

Nisu Slovenci ekološki svjesniji od Hrvata, ali su očito poslovno usmjereniji - kaže Tadić dodajući: - Kad ste mali i ne možete proizvoditi klasičnu hranu u velikim količinama, za konkurentnost na europskom tržištu usmjeravate se na kakvoću, a to je upravo ekološka proizvodnja. Ona, dakle, nije nikakav mit, već realnost, što dalje, sve veća, pa i u nas. Ne ubrzamo li njezin razvitak, može nam se dogoditi da ćemo i nju jesti stranu, a onda možemo samo lupati glavom o zid kaže mr. sc. Ranko Tadić.

NOVI LIST

Izdanje za:
Petak, 7.10.2005.
S. RADOVIĆ

**UDRUGA EKO LIBURNIA
PREDSTAVILA ČETIRI
PROJEKTA KOJE
TRENUTNO PROVODI
Maćehinski odnos
Županije**

Programi koji se provode financira Europska komisija i Grad Rijeka

RIJEKA - Udruga Eko Liburnia na jučerašnjoj je konferenciji za novinare predstavila četiri projekta koje trenutno provodi, i koji su financirane od strane Europske komisije, Grada Rijeke te ostalih jedinica lokalne samouprave, dok je kao negativan primjer istaknut odnos Primorsko-goranske županije.

- Dok, s jedne strane, možemo istaknuti potporu koju dobivamo od Grada Rijeke, s druge strane od Županije, kad se i prijavimo, ne da ne dobijemo sredstva, već niti odgovor o tome zašto ih nismo dobili. Županija je jedan od zadnjih bastiona tvrdokorne administracije - novce su očito podijelili istomišljenicima, a drugima niti ne pošalju odgovor, valjda da se slučajno ne bi žalili, rekao je predsjednik Eko Liburnije Ranko Tadić, naglasivši da slični odnos prema nevladinim organizacijama »njeguje« i državna vlast.

Trenutno najaktualniji program je Regina, koji se odnosi na uvođenje i provedbu modela održivog ruralnog razvoja Primorsko-goranske županije kojeg sufinanciraju Europska komisija i Regionalna razvojna agencija Porin. Konačni cilj projekta, koji završava u ožujku 2007. godine, trebao bi biti izrađen poslovni plan za certificirane ekološke proizvode za 75 poduzetnika. **Eko Liburnia pak trenutno radi na projektu Success, što je naziv za program potpore pristupu informacijama i pravnoj zaštiti na polju zaštite okoliša. Cilj projekta je na području Primorsko-goranske županije izabrati šest pilot-gradova koji će na transparentan način osigurati pristup informacijama iz područja zaštite okoliša.** Tadić je podsjetio i na upravo završen projekt SudNet, odnosno mrežu za održivi razvoj koja je stvorena u suradnji s partnerima iz Makedonije te Bosne i Hercegovine.

Financijski najveći projekt je EU INterreg III Cadses projekt Simoca, koji završava u prosincu 2005. godine, a provodi se u suradnji s devet projektnih partnera iz Italije, Grčke, Poljske i Slovačke. Projekt se odnosi na uspostavu i provedbu održivog ruralnog razvoja temeljenog na ekološkoj poljoprivredi.

SOVA

TROMJESEČNO GLASILO PROJEKTA
SUCCESS/USPJEH

Godina I, Broj 2

kolovoz-listopad 2005

EKO LIBURNIA®

348 008 206 280

Udruga za razvitak eko-turizma,
ekološke poljoprivrede i
zaštite okoliša

1996 - 2005

Članica IFOAM-a

Jelačićev trg 1/III, 51000 Rijeka

Tel: 051 331184 ; Fax: 051 212074

e-mail: eko-liburnia@ri.t-com.hr

<http://www.eko-liburnia.hr>

Žiro-račun: 2340009-1117016693 PBZ d.d.

Reg.br.: 08000036 ; MB: 1190610

Eko Liburnia je nevladina, neprofitna i izvanstranačka organizacija (udruga) za promicanje održivog razvitka putem eko-turizma, ekološke poljoprivrede i zaštite okoliša, osnovana u Rijeci dana 21. veljače 1996. godine.

Svrha osnivanja: Očuvanje, zaštita i ekološki prihvatljivo gospodarenje prirodnom, kulturnom i povijesnom baštinom Liburnije i Hrvatske, što je **preduvjet uravnoteženom i održivom razvitku.**

Temeljni ciljevi:

- ♦ Ostvarivanje uvjeta koji će omogućiti očuvanje tradicije i običaja, zaštitu prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti te razvitak ekološki i socijalno prihvatljivih gospodarskih djelatnosti koje će lokalnom stanovništvu osigurati opstanak, kvalitetan život te pravo na autohtonost i specifičnosti;
- ♦ **Interesno i solidarno okupljanje pravnih osoba i građana** uključenih u djelatnosti eko-turizma, ekološke poljoprivrede i zaštite okoliša.

Ovaj broj SOVE zajednički su pripremili Lana, Andrija i Ranko,
za elektronsku verziju odgovoran je Pio,
a za distribuciju tiskane verzije zadužene su Sanja i Kristina.

